

Universiteit
Leiden
The Netherlands

The social museum in the Caribbean : grassroots heritage initiatives and community engagement

Ariese, C.E.

Citation

Ariese, C. E. (2018, September 27). *The social museum in the Caribbean : grassroots heritage initiatives and community engagement*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/65998>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/65998>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/65998> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Ariese, C.E.

Title: The social museum in the Caribbean : grassroots heritage initiatives and community engagement

Issue Date: 2018-09-27

Summary in Dutch

Het Sociale Museum in de Caraïben: Grassroots erfgoedinitiatieven en publieksparticipatie

Een mozaïek is het enige beeld dat recht kan doen aan de musea in de Caraïben. Zij zijn even divers en veelzijdig als de vele gemeenschappen die de kern vormen van hun organisaties en het hart van hun missies. Deze uitgesproken *sociale* musea passen participatiemethodes toe en verwickelen zich in publieksparticipatie processen om zich nog sterker te verankeren in hedendaagse Caribische gemeenschappen. Dit proefschrift presenteert een mozaïek van 195 Caribische musea en de resultaten van een uniek onderzoeksproject.

In het inleidende hoofdstuk van dit proefschrift wordt het onderzoeksproject ingekaderd; de buitenranden van het mozaïek worden bepaald. In die inleiding wordt een korte geschiedenis van musea in de Caraïben geschetst samen met een beschrijving van eerder museologisch onderzoek in de regio. Hierbij wordt getoond in welke niche dit onderzoek past om nieuwe inzichten te creëren. Fundamentele kennis van musea in de regio en met name hun koloniale geschiedenis wordt verkregen aan de hand van het elementaire werk van Alissandra Cummins (1992; 1994; 1998; 2004; 2012; 2013) en verder uitgebreid met het onderzoek van andere museologen die werken in of met de Caraïben (bijv. Farmer 2013; Maréchal 1998; Modest 2012). De focus van het proefschrift wordt vervolgens gelegd op het thema publieksparticipatie in musea om te kunnen onderzoeken welke rol musea spelen in de hedendaagse samenleving. Bij gebrek aan eerdere regionale studies over publieksparticipatie bieden Caribische musea een uitermate unieke mogelijkheid voor baanbrekend onderzoek. Het uitgangspunt om publieksparticipatie in Caribische musea te bestuderen is met name veelbelovend dankzij het feit dat de regio zich kenmerkt door zo'n veelzijdigheid van gemeenschappen. Het inleidende hoofdstuk sluit af met het uiteenzetten van de onderzoeksvragen die aan de basis van dit proefschrift liggen en biedt tevens een overzicht van het gehele proefschrift.

Het tweede hoofdstuk ontwikkelt het theoretische raamwerk dat aan de kern ligt van het onderzoeksproject; de stijl van het mozaïek wordt gekozen en de onderliggende afbeelding geschetst. Theoretisch staat het proefschrift stevig in de huidige voortzetting van de *New Museology* (Nieuwe Museologie), welke zich vooral richt op de maatschappelijke rol van musea. Een kritische uiteenzetting van museologisch onderzoek en methodes binnen de *New Museology* wordt gepresenteerd aan de hand van het werk van een aantal relevante auteurs in het vakgebied. De definities van 'community' (gemeenschap)

en ‘*community engagement*’ (publieksparticipatie) (bijv. Crooke 2008; Crooke 2011a; Watson 2007) worden geanalyseerd, met aandacht voor zowel de mogelijkheden tot inclusie als het risico van uitsluiting. Het werk van Nina Simon (2010; 2016) illustreert de diversiteit aan participatiemethodes welke musea kunnen toepassen om het publiek te betrekken bij hun werkzaamheden. Na deze uiteenzetting van methodes volgt een kritische evaluatie van de gevolgen of uitkomsten van publieksparticipatie processen, met name aan de hand van studies uit Europa en Noord-Amerika (bijv. Fouseki 2010; Fouseki & Smith 2013; Fuller 1992; Lagerkvist 2006; Onciul 2013; Ronan 2014; Smith 2015). Deze discussie wordt uitgebreid naar nieuw terrein door ook musea in andere regio’s van de wereld te betrekken (bijv. Kreps 2011b; Varutti 2013) en door het gesprek te verplaatsen van de grote gevestigde instellingen naar zogeheten ‘*micromuseums*’ (Candlin 2016). De noodzaak om *grassroots* musea op te nemen in dit onderzoek wordt ondersteund door een kritische beschouwing van de term ‘museum’ en de ontwikkeling van een bredere definitie die relevant was tijdens veldwerk in de Caraïben.

Verder bouwend op dit theoretische raamwerk beschrijft het derde hoofdstuk de methodologie van het onderzoek, ofwel de selectie van gereedschappen die nodig zijn om het mozaïek te leggen. In grote lijnen kan het onderzoek van dit proefschrift verdeeld worden in twee delen: op macroniveau een regionaal overzicht van musea en participatiemethodes en op microniveau lokale casestudies van publieksparticipatie processen. Voor het regionale overzicht van musea werd veldwerk uitgevoerd in 25 verschillende (ei)landen, met bezoeken aan 195 musea. Dit veldwerk maakte vooral gebruik van museologische technieken voor museumbezoek en documentatie, maar baseerde zich ook op antropologische methodes voor interacties met leden van de gemeenschap en museumpersoneel. In de loop van dit veldwerk werden data verzameld in de vorm van foto’s, kaarten, folders, catalogi, informele interviews en uitgebreide notities. Een ‘Caribbean Museums Database’ werd speciaal voor deze data ontworpen en is online beschikbaar gesteld. Ook werden er categorieën bepaald voor ‘museumsoort’ (*types*), ‘museumeigendom’ (*ownership*) en ‘participatiemethodes’ (*participatory practices*). Dankzij de toepassing van informatica werden de data hierna geanalyseerd en gevisualiseerd, waardoor kaarten, figuren, matrices en grafieken konden worden gemaakt. Voor de lokale casestudies werd over een langere periode veldwerk verricht, waarbij de focus lag op twee plaatsen: de *Kalinago Barana Autê* op Dominica en het *Bengal to Barbados* tentoonstellingsproject in het *Barbados Museum & Historical Society* op Barbados. Dit casestudie veldwerk berustte ook op een combinatie van museologische technieken en antropologische methodes, waarbij de nadruk lag op het laatste door het gebruik van participerende observatie, enquêtes en interviews. In de loop van deze twee casestudies werden data verzameld in de vorm van papieren enquêtes (respectievelijk 150 en 51), interviews, lezingen, literatuur en notities. De data van de enquêtes werden manueel gecodeerd, gevisualiseerd in grafieken en samen met andere contextuele data geanalyseerd.

Het vierde hoofdstuk presenteert de resultaten van het regionale overzicht van musea en met name de participatiemethodes die deze musea toepassen; de stenen worden in het mozaïek geplaatst en de afbeelding gevuld. Twaalf participatiemethodes worden geïdentificeerd en zijn vervolgens verdeeld in drie groepen: zij die aan de kern van de organisatie van een museum liggen (bijv. als het een ecomuseum betreft of als

personeel ook lid is van de gemeenschap), zij die betrokken zijn bij het maken van tentoonstellingen (bijv. het tentoonstellen van gedoneerde voorwerpen of de aanwezigheid van hedendaagse kunst), en tenslotte de participatie die tijdens het museumbezoek plaatsvindt (zoals activiteiten en evenementen). Elk van deze participatiemethodes wordt beschreven of gedefinieerd en vervolgens geïllustreerd aan de hand van diverse voorbeelden van musea uit het gehele Caribische gebied. Het hoofdstuk laat zien dat participatiemethodes in (bijna) elk museum aanwezig zijn, maar ook dat ze op zeer verschillende manieren worden toegepast en aangepast.

Het vijfde hoofdstuk richt zich op de casestudie die uitgevoerd werd in de Kalinago Territory, Dominica, bij de *Kalinago Barana Autê* (KBA); details worden toegevoegd aan het mozaïek. Het hoofdstuk begint door het museum in haar historische en culturele context te plaatsen door middel van een overzicht van de geschiedenis van de Kalinago gemeenschap en de oprichting van het museum. Deze informatie biedt een beginpunt om het publieksparticipatie proces rondom de oprichting en het beheer van het museum te verkennen, gebaseerd op de percepties van de Kalinago. De KBA was een initiatief van de gemeenschap, maar werd uiteindelijk ontwikkeld en gefinancierd door de overheid van Dominica. Momenteel ligt het eigendom nog altijd in handen van de overheid terwijl het beheerd en bestuurd wordt door de gemeenschap. De Kalinago gemeenschap is over het algemeen positief wat betreft de intrinsieke waarde van de KBA, gebruiken het regelmatig zelf voor recreatie en sociale gelegenheden en noemen ook het belang van het museum voor bezoekers van buitenaf. De gemeenschap is echter minder overtuigd van de instrumentele waarde van het museum, waarbij ze wel positief zijn over haar educatieve en culturele waarde, maar verdeeld zijn over de financiële impact en de rol van het museum als bron van werkgelegenheid. Een deel van deze tegenstrijdigheid kan te wijten zijn aan de huidige status van het publieksparticipatie proces – namelijk, dat het museum (nog) geen eigendom is van de Kalinago. Een gebrek aan transparantie kan ook een deel van het probleem zijn, aangezien leden van de gemeenschap die niet rechtstreeks profiteren van een baan of inkomen, niet altijd andere (intrinsieke of instrumentele) waarden voor zichzelf of anderen herkennen en meenemen in hun overwegingen. Natuurlijk zijn er mogelijkheden om het museum en haar publieksparticipatie proces verder te verbeteren. Echter laat het frequente gebruik van het museum en de over het algemeen positieve beoordeling door de gemeenschap zien dat het nu al een waardevol publieksparticipatie project is.

Op een vergelijkbare manier gaat het zesde hoofdstuk over de casestudie die uitgevoerd werd bij het *Barbados Museum & Historical Society* (BMHS), Barbados, over de *Bengal to Barbados* tentoonstelling. Het hoofdstuk begint met de geschiedenis van de Indiase gemeenschap in Barbados en haar vijf migratiestromen om de complexe compositie van de huidige gemeenschap te kunnen doorgronden. In het belang van de context wordt ook de geschiedenis van het BMHS opgenomen, samen met een discussie van de huidige missie en doelstellingen van het museum. Tegen deze achtergrond worden de eerste fases van het co-curatieproject verkend, gezien zowel vanuit het oogpunt van de leden van de Indiase gemeenschap als die van het museumpersoneel. Het BMHS personeel is voornamelijk positief over het tentoonstellingsconcept en beoordeelt de tentoonstelling als zeer belangrijk, met name ter educatie van de gehele Barbadianse samenleving. De Indiase gemeenschap is aanzienlijk meer verdeeld, waarbij sommigen de tentoonstelling als zeer belangrijk beoordelen en anderen als

tamelijk onbelangrijk. Verschillen zijn zichtbaar tussen de seksen en generaties, maar ook tussen de twee voornaamste pijlers van de gemeenschap: de Gujarati-moslims en de Sindhi-hindoes. Met aandacht voor deze kwesties werd al van het begin af aan ingezet om de representativiteit van de deelnemers aan het tentoonstellingsproject te verbeteren en om meer bekendheid van de tentoonstelling te creëren binnen de Indiase gemeenschap. Naast onderhandelingen was het noodzakelijk om transparant te zijn over het doel en de verwachte uitkomsten van het project en derhalve werd er meer tijd geïnvesteerd om de betrokkenen beter te leren kennen, om wederzijds vertrouwen op te bouwen en om een werkende machtsbalans te ontwikkelen.

Het zevende hoofdstuk presenteert de discussie van het gehele onderzoek, waarbij verschillende interpretaties ontwikkeld kunnen worden door het samenbrengen van de resultaten van de macro- en microniveaus; patronen worden herkend in het voltooid mozaïek. Alhoewel participatiemethodes en publieksparticipatie processen – en vooral studies naar hun impact – nog altijd uitgebreid en verbeterd kunnen worden, hebben Caribische musea zeker gewerkt aan het aanpassen van hun rol in de hedendaagse samenleving. De sterke aanwezigheid van *grassroots* musea naast overheidsmusea zorgt ervoor dat een grote diversiteit aan gemeenschappen kan worden betrokken, dat musea op verschillende wijzen dynamisch en flexibel kunnen reageren en dat ze zowel hedendaagse als toekomstgerichte mandaten kunnen hebben. Door de toepassing van verscheidene participatiemethodes kunnen Caribische musea zowel breed representatief zijn als zich op unieke manieren engageren met gemeenschappen, afhankelijk ook van het soort museum en de geopolitieke subregio waarin zij zich bevindt. Dankzij het werken met publieksparticipatie processen hebben Caribische musea rechtstreeks contact met meer leden van hun gemeenschappen, waardoor zij zich ook sterker en subjectiever verankeren in de samenleving.

Tenslotte wordt in het achtste hoofdstuk het beeld van het sociale museum in de Caraïben onthuld: niet als een enkel, typerend museum, maar eerder als een complex en dynamisch mozaïek. Het Caribische museumlandschap, bestaande uit een breed scala van museumsoorten die een verscheidenheid aan sociale rollen kunnen aannemen, kan meerdere niveaus van de samenleving en verschillende publieksgroepen bereiken. Het weerspiegelt actief de diversiteit van de hedendaagse Caribische samenleving en kenmerkt zich met name door *grassroots* initiatieven. Door het erkennen van het museum als een fenomeen dat vele verschillende vormen en maten kan aannemen wordt haar waarde voor een veelzijdigheid aan gemeenschappen duidelijk.